

Budai Krónika

Megjelenik minden szerdán
4. évf. 25. szám.

TÁRSADALMI, EGYESÜLETI ÉS KULTURÁLIS HETILAP

Budapest,
1942. június 24.

A Tudományos Akadémiára hagyta Hollós Oszkár Pest-Budára vonatkozó nagyértékű muzeális gyűjteményét

Még a mult esztendő folyamán történt, hogy Horánszky Lajos közbenjárásával Hollós Oszkár kir. tanácsos, ny. vasutigazgató arról értesítette a Tudományos Akadémia főtitkári hivatalát, hogy Budapest történetére vonatkozó gyűjteményét, illetőleg múzeumát, az ország első tudományos intézetére kívánja hagyni. A főtitkár felkereste Hollós Oszkár lakásán és miután kérésére löbben is megtekintették a gyűjteményt, egyöntetűen alakult ki a vélemény, hogy Pest-Budára vonatkozóan olyan értékes muzeális anyagot volt alkalmuk látni, amely páratlanul áll a maga nemében.

Amint a Magyar Tudományos Akadémia Igazgató Tanácsának 1941. június hó 21-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből kitűnik, Hollós Oszkár azt a kívánságát terjesztette elő, hogy a gyűjteményt az Akadémia átvegye és azt „Hollós-gyűjtemény”-nek nevezve, palotájában helyezze el.

Az Igazgató Tanács ezt örömmel és elismeréssel tudomásul vette és köszönetét nyilvánította, mikor Hollós Oszkár a közjegyzői okiratba foglalt adománylevelet átnyújtotta.

Lehetetlen megindultság nélkül olvasni Hollós Oszkár adománylevelét, melynek bevezető soraiban a következőket írja:

„Néhai Sily Kálmán, aki megboldogult édesatyám iskolatársa és barátja volt, figyelmembe ajánlotta, hogy Pest-budai gyűjteményemet a Magyar Tudományos Akadémiának hagyományozzam. Tisztelettel bejelentem, hogy közokiratba foglalt végrendeletben ez a hagyományozás megtörtént.

A magyar mult szeretetéből fakadó hazafias érzéstől vezéreltetve, a Magyar Tudományos Akadémia iránti legnagyobb tisztelettel kérem, hogy a hagyományt elfogadni méltóztassék.

Ez esetben halálom után a gyűjtemény mielőbb átveendő és elszállítandó s a nevem alatt az Akadémia épületében méltóan elhelyezendő, lehetőleg mai elrendezésében. A gyűjteményhez tartoznak a családi vonatkozású képek és tárgyak is. A gyűjtemény kiegészítő tartozéka a gyűjtemény elrendezésénél felhasználható bútorok.

Az egész gyűjtemény együtt tartandó, szét nem osztható, el nem idegeníthető, más intézménynek át nem adható, a jelenlegi szabadon látható képek és tárgyak a jövőben is szabadon láthatók és a nagyközönségnek hozzáférhetők legyenek.

A gyűjtemény célja fővárosunk multjának és társadalmi kialakulásának tanulmányozását ezen sokrétű s a szellemi és köznapi élet minden részletére kiterjedő anyag által előmozdítani.

Ezen kultúrtörténeti cél érdekében hozzájárulok ahhoz, hogy a gyűjtemény a Magyar Tudományos Akadémia által a jövőben megszerzendő, a gyűjtemény tárgykörébe vágó darabokkal gyarapíttassék.

Kérem a jóságos Istent, a Magyar Tudományos Akadémia lelje örömét a gyűjteményben és legyen Hazám és a Köz hasznára.”

Török Pál az Akadémiához intézett előzetes jelentésében a többek között ezeket mondja Hollós Oszkár Pest-budai gyűjteményéről:

„Hollós Oszkár ny. vasutigazgató évtizedek óta gyűjti a Pest-Budára vonatkozó emlékeket. A gyűjtemény ahogy most van, a legnagyobb Pest-Budára vonatkozó magán-gyűjtemény, amely az esztétikai érteken felül igen becses, mint Budapest történetére vonatkozó forrásanyag. Értéke abban áll, hogy elvesztésre ítélt unikumokat és önmagukban nagyértékű tárgyakat gyűjtött össze az adományozó, aki az anyag felkutatá-

sán és rendezésén kívül nagy munkát fordított egy catalogue raisonne készítésére is. Ez a katalógus idáig 2800-nál több számot tartalmaz, de százakra rug azoknak a tárgyaknak a száma, amelyek még nem kerültek jegyzékbe.

Az anyagnak legfeltűnőbb része a keretezett festmények, metszetek, tervrajzok és egyéb nyomtatványok tömege, amelyek Hollós Oszkár jelenlegi lakásának két helyiségében, a falakat, ajtókat, sőt ablakokat is tapétaszzerűen borítják. Amint már említettem, a városképek 1470-től kezdődő sorozatot alkotnak. Igen nagy részletességgel látjuk Budapest városképének, az egyes utcarészleteknek fejlődését az utolsó száz esztendőben.

Szabadon állnak a bútorokon Pest-Buda műipari emlékei: régi állóóra, zenélőóra, mellettük különböző használati tárgyak.

Vitrinekbe került a százakat számláló érem és plakettgyűjtemény. Vitrinben vannak a budapesti képekkel díszített üveg- és porcellántárgyak, régi báli meghívók, táncrendek és sok más jellemző apróság, aminek megőrzésére senki sem gondolt.

Szekrényekben van a még be nem keretezett képanyag és több száz kötetre rugó könyvtár. Várostörténeti és rendezési munkákon kívül megtalálhatók itt azok a tudományos és szépirodalmi művek is, amelyek Budapest életével összefüggenek.

Csak halvány képet lehet adni a gyűjtemény sokoldalúságáról és gazdagságáról. Teljes világosságot reá a katalógus elkészülése és kiadása fog vetni, ez fogja használhatóvá tenni és ez fogja a gyűjtemény történelmi forrásértékét tökéletes kifejezésre juttatni.

Hollós Oszkár Budapest köti életének minden vonatkozása. Az a szellemi élet, amely szüleinek otthonát a 70-es és 80-as években a társadalmi és kulturális törekvéseknek egyik központjává tették, már fiatal éveiben arra ösztönözték Hollós Oszkárt, hogy a főváros multjára vonatkozó dokumentumokat összegyűjtse. Egy

élet munkásságának eredményeképpen kultúrhistoriánk egyik legszebb lapjára kívánkozik az Akadémiához intézett adománylevele, mely nemcsak utánpótlásra méltó példát mutat, de bepillantást enged egy olyan em-

ber lelkiületébe is, aki életének alkotó napjaiban — mikor végre valósággá vált egy sokat dédelgetett gondolata, csak annyit mond: a hazámért tettem, amit tettem.

Dr. Rétyi Székely Miklós.

